

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. I. Quid sit providentia, & an detur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

Sagara, ac aliis, scientibus Generalibus. Sed & Munificia primum suam lucubrationem edidit anno 1687. & quidem in Arragonia, ad quam tamen Provinciam prohibitio anni 1682. primò erat directa, teste P. Gormaz. Imò in *Thibibus Dilinganis de libertate creata h. 251.* dicitur, potior, & præstantiorem partem Auctorum nostram hanc sententiam tenere.

Adde, quòd recentissimè nostri Revifores Romani in sua censura citata num. 581. manifestè supponant, quosdam nostrorum sententiam de decreto, etiam virtualiter indivisibili, tradere; quin vel minimè eam suggillant, sed potius disparitatem ostendant inter hanc, & sententiam ab iis rejectam: ut adeò credibile non sit, nostram opinionem quidquam cum propositionibus illis, à Generalibus nostris prohibitis, habere commune.

QUÆSTIO II.

De Providentia DEI in genere.

ARTICULUS I.

Quid sit Providentia, & an detur.

608. **P**rovidentia, ut habet S. Thomas 1. part. quæst. 22. art. 1. in corp. est Ratio ordinandorum in finem.

& hinc S. Doctor providentiam videtur statuere primariò in actu intellectus, quamvis loco cit. ad 3. admitat, quòd præsupponat voluntatem finis. S. Damascenus autem l. 2. de fide orthodoxa cap. 29. scribit: *Providentia est voluntas DEI, per quam res omnes aptè, congruentèrque gubernantur*: quibus verbis videtur providentiam constituere in actu voluntatis. Hunc sequitur S. Bonaventura, Scotus, & alii. Divisi sunt ergo Authores: quidam providentiam statuunt in actu intellectus, alii in actu voluntatis. Fortè optimè dicitur cum Gormaz, & aliis, providentiam constitutivè involvere utrumque actum; sic enim conciliantur SS. PP. quorum aliqui providentiam ad intellectum, alii ad voluntatem revocare videntur: præsertim autem sic consentitur S. Augustino, qui providentiam constituit in utroque actu; nam cap. 14. de bono perseverantia, ait, prædestinationem, quæ est primaria species providentiæ, esse præscientiam, & præparationem beneficiorum: quarum prima ad intellectum, altera ad voluntatem spectat. Quinam autem actus sit præcipuus, vel veniat in recto, non videtur multum referre; sive enim dicatur ratio ordinandorum cum decreto exequendi, sive decretum exequendi rationem ordinis, utrumque sat bene dicitur. Gormaz de DEO num. 837. ait, providentiam posse considerari, vel ut prudentem, & sic primariò stare in actu intellectus: vel ut liberam, & sic primariò stare in actu voluntatis. Idem putat etiam non male providentiam sic definiri: *Prudens, & libera dispositio DEI, per media proportionata dirigens creaturas ad suum finem.*

609. Dico. Datur in DEO providentia. Constat hoc ex fide, & ratione; nam in primis Sap. 8. vers. 1. dicitur de DEO: *Attingit ergo à*

sine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. item cap. 12. v. 13. *Non enim est alius DEUS, quam tu, cui cura est de omnibus.* & cap. 14. vers. 3. *Tua autem Pater providentia gubernat.* quin Matth. 6. Christus Dominus fuscè ostendit providentiam DEI circa omnia, etiam minimas volucres, & inanimas flores. Ratio etiam clara est. DEUS habet de omnibus comprehensivam, & prudentissimam notitiam, simulque omnipotentiam, cui omnes creaturæ subjectissimæ sunt: insuper habet voluntatem liberrimam creandi, conservandi, ordinandi ad suos fines omnia: atque etiam actu hoc facit; ergo habet providentiam. Hinc rectè Clemens Alexandrinus l. 5. Stromat. sub initium ait: *Sunt etiam quædam quæstiones dignæ, quæ puniuntur, cujusmodi est quærendo probationes, an sit providentia.* Hinc Epicurus pessimè audit, quòd putaverit, beatitudinem DEI stare in eo, quòd non habeat curam ullius rei. Equidem DEUS est sine sollicitudine anxia: at non est sine cura genericè accepta, seu sine providentia.

610. Providentia alià dicitur *physica*, alià *moralis*. Istà diriguntur creaturæ rationales: alterà reliquæ. Moralis subdividitur in naturalem, & supernaturalem. *Naturalis* est, qua DEUS dirigit creaturam rationalem ad fines naturales. *Supernaturalis*, qua dirigit eandem ad finem supernaturalem. Supernaturalis alià est *communis*, seu *sufficientie*, qua DEUS omnibus dat media sufficientia ad salutem: alià est *peculiaris*, & *efficacia*, qua DEUS dat electis media efficacia. Item alià est *providentia salvandorum*, & dicitur *prædestinatio*: altera *reprobatorum*, & dicitur *reprobatio*. Hæc tamen ultima non ita accipienda est, ac si DEUS ex sua determinatione dirigeret homines ad infernum: sed tantum in hoc sensu, quòd DEUS habeat decretum reprobativum aliquorum hominum, suppositis eorum peccatis.

611. Quæri hîc etiam solet, an providentia DEI semper assequatur suos fines: & respondent nostri communissimè, quòd assequatur quidem semper finem suum universalem, non verò omnes fines particulares. ita S. Thomas quæst. 6. de veritate (que est de prædestinatione) art. 3. in corp. dicens: *Nihil potest deficere à generali fine providentiæ, quamvis quandoque deficiat ab aliquo particulari fine.* Finis universalis providentiæ est gloria DEI, relucens ex eo, quòd DEUS tanquam causa prima apertè gubernet causas secundas, iisque provideat de mediis proportionatis, quibus unaquæque possit obtinere suum finem, nisi impediatur à causis secundis aliis, quas DEUS ut provisor universalis non tenetur impedire: vel nisi ipsamet nolit liberè finem suum assequi: & hunc finem, ut patet, DEUS semper assequitur. Finis particularis providentiæ est ille, quem DEUS specialiter per hæc media intendit, e.g. per gratias supernaturales conversionem peccatoris: quem tamen sæpius non assequitur, non ex defectu, vel determinatione sua, sed ex defectu creaturæ.

612. Quando autem S. Augustinus ait, creaturam non posse vincere voluntatem DEI, non vult dicere, quòd omne, quod DEUS, vel ejus providentia, quomodocunque vult, creatura debeat facere (sic enim non esset libera) sed tantum

tantum vult dicere, quod, quamvis creatura possit impedire finem aliquem particularem providentiæ Divinæ, non possit impedire universalem: & quamvis possit contravenire uni ordinationi, vel voluntati Divinæ, non possit tamen omni. En verba S. Doctoris I. de spir. & littera cap. 33. *Infideles quidem contra voluntatem DEI faciunt, cum ejus Evangelio non credunt: nec ideo tamen eam vincunt, verum se ipsos fraudant magno, & summo bono, malisque penali- bus implicant, experturi in suppliciis potestatem ejus, cujus in domis misericordiam contempserunt.*

Pariter S. Thomas 1. part. quæst. 19. art. 6. in corp. ait. *Unde, quod recedere videtur à Divina voluntate secundum unum ordinem, relabitur in ipsam secundum alium: sicut peccator, qui, quantum est in se, recedit à Divina voluntate peccando, incidit in ordinem Divinæ voluntatis, dum per ejus justitiam punitur.* Neque ea, quæ docet 1. part. quæst. 22. a. 2. his opponuntur: nam in corpore dicit, *omnia debere esse à DEO ordinata in finem.* & ad primum tantum docet, quod nihil possit exire ordinem causæ universalis: intellige omnem; licet enim possit exire unum ordinem, recidit in alium.

613. Ob. 1. Aliæ perfectiones Divinæ involvunt tantum unum actum, pertinentem ad unam potentiam, e. g. misericordia actum voluntatis, omniscientia actum intellectus: ergo etiam providentia non involvit duplicem. Conf. DEUS tantum permittit peccata, non ordinat, aut dirigit creaturas ad illa: ergo vel malè definitur providentia, vel ea non datur circa peccata. Resp. neg. ant. Autoritas DEI loquentis in ordine ad fidem est perfectio Divina, consistens tam in infallibilitate in cognoscendo, quæ spectat ad intellectum, quam in veracitate in dicendo, quæ spectat ad voluntatem.

Ad conf. dist. ant. DEUS non ordinat, aut ita dirigit peccata, ut committantur, conc. ant. non ordinat peccata commissa, aut prævisa committenda, ad suos fines. neg. ant. & conf. Si loquamur de peccatis committendis, unius DEUS ea non dirigit positivè, sed tantum ea prudentissimè permittit ob suos fines, ad quos etiam dirigit actum primum, ex quo videt oriturum peccatum: si autem loquimur de commissis, vel prævisis absolute committendis, DEUS ea ordinat ad magna bona, e. g. ad poenitentiam, vel ad ostendendam justitiam, aut misericordiam suam: imò aliqua absolute prævisa ordinavit ad mortem Christi, & redemptionem generis humani. Hinc nullum peccatum est DEO casuale; quia nullum existit, nisi à DEO prævisum, & permissum; neque enim casuale est, quod fit præter intentionem volentem; sed quod fit præter prævisionem, & intentionem, etiam permittentem, qualiter tamen nullum peccatum fieri potest respectu DEI.

614. Ob. 2. Mali melius habent in mundo, quam boni: ergo non datur providentia. Confirm. 1. Saltem melior foret providentia, si DEUS non permitteret peccata: ergo. Confir. 2. Saltem non datur providentia de mulcis, aliisque minimis rebus: ergo. Resp. neg. conf. plura vide num. 83. Ad 1. confirm. quæstionem hanc fusius examinat Ruiz tract. de providentia DEI. disp. 2da sect. 4. ubi ait, perfectius

reddi universum permissione peccatorum, quam eorum omnimoda exclusionem.

Mihi non vacat hoc examinare. Resp. brevius. neg. ant. quia illud est formaliter melius DEUM agere, quod hic, & nunc, vult agere; ipsa enim voluntas Divina est regula honestatis, vel bonitatis moralis: & DEUS non facit semper, quod est materialiter optimum: sed quod formaliter, sive in his circumstantiis, est optimum: cum autem sæpe aliæ circumstantiæ non adsint, optimum est, quod est conformissimum suæ voluntati: & sic se habet providentia permittens peccata. Ad 2. confirm. dist. ant. non datur providentia specialis de minimis. conc. ant. non datur universalis. neg. ant. & conf. Certè Christus Matth. 6. hanc adstruit de minimis. vide etiam num. 286.

ARTICULUS II.

An DEUS omnes homines velit salvos fieri.

615. Certum est, ex collectione omnium hominum plures reprobos, quam beatos futuros: & hoc desumitur ex verbis Christi Matth. 7. v. 13. *Lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam. Quam angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam!* item Matth. 20. v. 16. *Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.* Ex collectione fidelium omnium plures salvantur, quam intereunt; quia plurimi parvuli baptizati ante usum rationis moriuntur. Ex fidelibus autem adultis plures damnari, quam salvari, existimat P. Segneri in *Christiano instructo* part. 1. discursu 5. ubi suam opinionem ex PP. Theologis, & ratione probat: quamvis alii benignius sentiant. Quidquid autem de hoc ultimo sit, certum saltem est, ex omnibus hominibus plures damnari; unde oritur jam quæstio, an Deus omnes homines velit salvos fieri.

616. Distingui solet Divina voluntas à Theologis variè, quæ tamen omnes distinctiones, ex principiis superius positis, non nisi formales intelligi debent. Itaque alia dicitur in DEO voluntas antecedens, alia consequens. Illa, ut hic accipitur, est, ut ita dicam, elicita à DEO, motu proprio, non præsupponendo aliquam determinationem creaturæ, atque est formalitas volitionis, ab homine inimpedibilis; quia, licet possit homo facere, ut DEUS habeat aliud realiter decretum, non potest facere, ut habeat aliud, etiam quoad omnes formalitates diversum, ut dictum jam num. 558. Altera est, quæ præsupponit aliquam determinationem creaturæ. Secundò aliqua voluntas dicitur efficax affectivè: sed inefficax effectivè: hoc est, quæ, quantum est in se, sincerè, & seridè vult aliquid, adeò, ut per ipsam non stet, quod minus res fiat, quamvis hæc possit aliunde impediri. Alia est efficax tam affectivè, quam effectivè: & hæc est, quando effectus, seu res volita, absolute subsequitur.

Tertiò. Aliqua voluntas dicitur voluntas signi, alia voluntas beneplaciti, de qua divisione S. Thomas 1. part. quæst. 19. art. 11. & 12. & sub-